

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Statsråden

Skoleeiere/private skoleeiere

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2262-12

31. januar 2019

Invitasjon til å delta i videre pilotering av lærerspesialister 2019

Dyktige lærere som ønsker en karriereutvikling som gir andre og nye utfordringer, har ofte forsvunnet ut av klasserommet og over i skoleadministrasjon, eller ut av skolen. Regjeringen ønsker å beholde gode lærere i klasserommet slik at de kan bidra til mer læring for elevene.

Derfor gjennomfører vi – i tråd med strategien *Lærerløftet - På lag for kunnskapsskolen* – en pilotering av nye karriereveier for lærere i form av lærerspesialister. Målet er å gi utviklingsmuligheter til lærere som ønsker nye utfordringer og profesjonell videreutvikling, samtidig som de fortsetter arbeidet i klasserommet. Spesialister i skolen skal blant annet være dyktige i fag og fagdidaktikk og skal være gode på å observere andre læreres opplegg og på å veilede. På den måten kan de bidra til utvikling av undervisning og læring i fagene. Erfaringskonferanser og evalueringen av piloten (NIFU Rapport 2017:26) viser positive erfaringer i tråd med dette, og fra 2018 deltar i alt 558 lærere og 140 skoleeiere i piloten.

Regjeringens mål er at det skal være 3000 lærerspesialister i skolen innen fire år og at alle skoler skal ha tilgang til lærerspesialister i begynneropplæring. Fra 2019 vil vi derfor øke antallet lærere i funksjonen med rundt 600, samtidig som vi utvider til flere fag og fagområder. Regjeringens satsing på tidlig innsats og begynneropplæring vil være viktig også i den videre piloteringen av lærerspesialister.

Fra 2019 blir det anledning til søke om å prøve ut lærerspesialistfunksjon innenfor:

- realfag
- norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring
- praktiske og estetiske fag
- begynneropplæring på 1.–4. trinn
- yrkesfag
- profesjonsfaglig digital kompetanse
- opplæring av minoritetsspråklige elever
- engelsk og/eller 2. fremmedspråk
- veiledning
- spesialpedagogikk
- lærerutdanning

Fylkeskommuner, kommuner og private skoleeiere inviteres med dette til å søke om å delta i den videre piloteringen av funksjon som lærerspesialist.

Regjeringen satser også på lærerspesialistutdanninger. Spesialistutdanningene er toårige videreutdanninger på masternivå (60 studiepoeng), innrettet mot spesialistfunksjonen. Videreutdanningene passer for lærere som allerede er i funksjon som lærerspesialist eller som kan være aktuelle for tilsetning i funksjonen på et senere tidspunkt. Utdanningene har fått meget gode tilbakemeldinger fra studentene. Antall lærere i lærerspesialistutdanning totalt i 2018 (2017- og 2018-kullet) var 227. Antall nye lærere i spesialistutdanning fra høsten 2018 er 181.

Fra 2019 vil det bli anledning til å søke om lærerspesialistutdanning innenfor følgende områder:

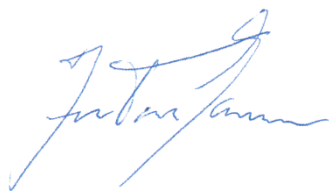
- begynneropplæring, 1.–4. trinn
- bygg- og anleggsteknikk, 11.–13. trinn
- helse- og oppvekstfag, 11.–13. trinn
- kroppsøving, 8.–13. trinn
- kunst og håndverk, 1.–10. trinn
- matematikk, 1.–10. trinn
- matematikk, 1.–7. trinn
- matematikk, 5.–10. trinn
- matematikk, 8.–13. trinn
- norsk (med vekt på lesing og skriving), 1.–10. trinn
- profesjonsfaglig digital kompetanse, 1.–10. trinn
- spesialpedagogikk, 1.–13. trinn

Fylkeskommuner, kommuner og private skoleeiere inviteres med dette også til å søke om å delta med lærere i spesialistutdanning.

Se mer om søknadsprosedyre og frister i *vedlegget* til denne invitasjonen og på Utdanningsdirektoratets nettsider: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Ut fra de mange positive tilbakemeldingene vi har fått fra lærere og skoler som har deltatt så langt, håper jeg at mange flere nå vil bruke denne muligheten til å delta i piloteringen videre. Det vil også gi skoler og lærere en mulighet til å påvirke hvordan ordningen kan se ut etter endt pilotering.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Vedlegg

Invitasjon til å delta i pilotering av ny karrierevei for lærere – lærerspesialist

Fra 2019 blir det anledning til søke om å prøve ut lærersspesialistfunksjon innenfor:

- realfag
- norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring
- praktiske og estetiske fag
- begynneropplæring på 1.–4. trinn
- yrkesfag
- profesjonsfaglig digital kompetanse
- opplæring av minoritetsspråklige elever
- engelsk og/eller 2. fremmedspråk
- veiledning
- spesialpedagogikk
- lærerutdanning

Det er også anledning til å søke om lærerspesialistutdanning innenfor følgende områder:

- begynneropplæring, 1.–4. trinn
- bygg- og anleggsteknikk, 11.–13. trinn
- helse- og oppvekstfag, 11–13. trinn
- kroppsøving, 8.–13. trinn
- kunst og håndverk, 1.–10. trinn
- matematikk, 1.–10. trinn
- matematikk, 1.–7. trinn
- matematikk, 5.–10. trinn
- matematikk, 8.–13. trinn
- norsk (med vekt på lesing og skriving), 1.–10. trinn
- profesjonsfaglig digital kompetanse, 1.–10. trinn
- spesialpedagogikk, 1.–13. trinn

Studiene er lagt opp som deltidsstudier på 60 studiepoeng over to år.

Staten finansierer studieplassene, bidrar med vikarmidler for de som tar utdanning og gir tilskudd til utprøving av spesialistfunksjonen. Tilskuddet til spesialistfunksjonen gis fra skolestart 2019 og kan, etter søknad og under forutsetning av at lærerspesialistene brukes etter intensjonen, forlenges på årlig basis frem til det besluttes at piloteringsfasen skal avsluttes. Det må søkes på nytt for alle funksjonstilskudd som ble innvilget i 2017 og i 2018.

Fra 1. februar kan skoleeier (kommune, fylkeskommune eller statlige eller private skoleeiere) søke om tilskudd til funksjonen og lærerne kan søke på spesialistutdanningene.

For utdanningene må lærere ha registrert søknaden sin innen 1. mars. Skoleeier må ha godkjent søknaden innen 15. mars 2019. Søknadsfristen for funksjonen er 12. april.

Ytterligere informasjon finnes her: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Føringer for piloten

Disse føringer gjelder for skoleåret 2019–2020 og er utarbeidet i et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet, KS og Universitets- og høskolerådet – Lærerutdanning.

1. LÆRERSPESIALISTER - funksjon

Formål med ordningen

- a) Funksjonen som lærerspesialist skal bidra til at dyktige lærere opplever gode faglige utviklingsmuligheter og ønsker å fortsette å undervise.
- b) Funksjonen skal også bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og utvikling av skolen som lærende organisasjon.

Undervisning skal utgjøre størsteparten av en lærers spesialistfunksjon innenfor ett av følgende fag/fagområder:

- realfag
- norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring
- praktiske og estetiske fag
- begynneropplæring på 1.–4. trinn
- yrkesfag
- profesjonsfaglig digital kompetanse
- opplæring av minoritetsspråklige elever
- engelsk og/eller 2.fremmedspråk
- veiledning
- spesialpedagogikk
- lærerutdanning

Spesialisten skal være faglig oppdatert på forskning og fagdidaktikk på sitt fagområde. Spesialisten skal bruke sin fag- og analysekompetanse til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og til å utvikle skolen som lærende organisasjon.

Det anbefales at lærerspesialisten gis en sentral rolle i det lokale arbeidet med nye læreplaner og i å bistå skoleleder i arbeidet med å utvikle lokal kompetanseutviklingsplan.

I tillegg til undervisning bør lærerspesialisten ha flere andre oppgaver som er relevante innenfor spesialiseringsfaget / -området, som for eksempel:

- ta initiativ til å gjennomføre faglig skolebasert vurdering
- ta initiativ til å gjennomføre arbeidsplassbasert kompetanseheving og kollegaveiledning
- ta initiativ til og lede faglige prosjekter
- bidra til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Evalueringen av ordningen viser at lærerspesialistene har behov for støtte i arbeidet. Derfor anbefales det at skoleeiere søker om minst to lærerspesialister, og legger til rette for samarbeid mellom spesialistene.

Finansiering

Det prøves ut to ulike finansieringsmodeller for funksjonen som lærerspesialist:

Modell 1 gir 54 230 kr per år i lønnstillegg (ca. 4 520 kr i måneden) per lærer. I denne modellen forventes det at lærerne bruker den tiden de allerede har til disposisjon til å utføre oppgavene i funksjonen.

Modell 2 kombinerer lønn og redusert undervisningstid. I denne modellen kan inntil halvparten av lønnstillegget brukes til reduksjon av undervisningstid.

I begge modellene forutsettes det at skoleeier bidrar med 1/3 av finansieringen. Tilskuddet til spesialistfunksjonen gis fra skolestart 2019 og kan, etter søknad og under forutsetning av at lærerspesialistene brukes etter intensjonen, forlenges på årlig basis frem til det besluttes at piloteringsfasen skal avsluttes. Skoleeier må oppgi i søknaden hvilken modell de ønsker å prøve ut.

Utbetaling av statlig støtte

Støtte til spesialistfunksjonen utbetales i etterkant av hvert semester – for høstsemesteret blir støtte utbetalt i desember, og for vårsemesteret blir støtte utbetalt i juni.

Hvordan søke om tilskudd til funksjon som lærerspesialist

Søknad sendes via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar til 12. april 2019. Skjema finnes på: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Det er skoleeier, det vil si kommuner, fylkeskommuner og private og statlige skoleledere, som søker om funksjonstilskudd. Søknaden skal gi opplysninger om antall spesialister, fag og finansieringsmodell.

Det forutsettes at skoleeiere drøfter deltakelse i piloten, valg av modell og faglig innretting av funksjonen med representanter for lærerne. Det skal fremgå av søknaden at den er forankret hos lærere, skoleledere og tillitsvalgte.

I tillegg skal søknaden vise:

- hvilke mål funksjonen som lærerspesialist skal bidra til å nå
- hvordan tiltaket skal bidra til å styrke kompetansen i lærerkollegiet og skolen som lærende organisasjon
- at skoleeier og skolens ledelse vil bruke og støtte funksjonen

Utdanningsdirektoratet vil behandle søknadene innen utgangen av april. Det vil bli lagt vekt på at piloteringen skal gi varierte erfaringer med ulik kommunestørrelse.

Skoleeier skal ikke oppgi navn på de som skal inneha spesialistfunksjon i søknaden. Utlysninger av stillinger kan derfor gjøres først når søknader er innvilget. I tilbakemeldingen vil direktoratet legge ved en mal for utlysning av funksjon som lærerspesialist som kan benyttes ved lokal tilsetning.

Hvilke lærere kvalifiserer

Vurdering av om kandidater for lærerspesialistfunksjonen er kvalifisert skal gjøres av arbeidsgiver i samarbeid med hovedtillitsvalgt/tillitsvalgte og kvalifisert(e) fagperson(er). Sistnevnte skal være godt kvalifisert innenfor det aktuelle faget/fagområdet, og kan enten komme fra egen skole, en annen skole eller fra UH-sektoren. Arbeidsgiver har det endelige ansvaret for å ta beslutningen om hvem som skal tilsettes.

Det er knyttet krav til kvalifikasjoner for lærere i spesialistfunksjon:

- A) Lærere i spesialistfunksjon skal tilfredsstillende de formelle kravene for tilsetning og undervisning i skolen, jf. opplæringsloven.
- B) Det stilles krav om minst 60 studiepoeng fordypning i spesialiseringsfaget/fagområdet, med unntak for:
 - Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterligere 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et relevant skolefag
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
 - Opplæring av minoritetsspråklige elever, hvor kravet er: 30 stp. i andrespråkdidaktikk/ pedagogikk og/eller flerkulturell pedagogikk eller tilsvarende realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et relevant skolefag
 - Veiledning, hvor kravet er: 30 stp. i veiledning, og 60 stp. i et relevant skolefag
 - Spesialpedagogikk, hvor kravet er: 60 stp. i spesialpedagogikk og 60 stp i et relevant skolefag.
 - Lærerutdanning, hvor kravet er: Mastergrad/hovedfag.
- C) Det stilles krav om minst fem års erfaring som lærer. I tillegg må *flere av punktene* under være oppfylt i tilfredsstillende grad:
 - Har gjennomført utviklingsprosjekter innenfor spesialiseringsområdet sammen med andre
 - Har hatt ansvar for å følge med på, bruke og dele forskning/fagutvikling innenfor spesialiseringsområdet
 - Har hatt ansvar for veiledning av kolleger innenfor spesialiseringsområdet

- Har deltatt aktivt i det lokale arbeidet med læreplaner innenfor spesialiseringsområdet
- Har vist god evne til å utvikle og forbedre undervisningen og til å reflektere over og kritisk vurdere undervisningspraksis og elevenes læring sammen med andre lærere
- Har vist vilje og evne til å inngå i en åpen delingskultur, støtte kollegaer i deres arbeid, spre gode eksempler og bidra til skoleutvikling

Krav til skoleeier og skoleleder

Funksjonen som spesialist i et fag/fagområde skal bidra til faglig styrking av den som innehar spesialistfunksjonen og av kollegaer som underviser i samme fag. Skoleeier og skoleleder har ansvar for at funksjonen ikke blir en administrativ ressurs.

Lærerspesialistfunksjonen skal forbeholdes lærere som har undervisningsoppgaver ved skolen, og ikke kombineres med andre funksjoner som fører lærerspesialisten over i administrative stillinger i skolen eller kommunen.

- Skoleeier har ansvar for at det utvikles planer for lærerspesialistenes oppdrag. Planene skal inngå som en del av øvrige planer og strategier for kvalitetsutvikling, og skal klargjøre rollefordelingen mellom skoleeier, skoleleder, lærerspesialisten, lærerne og ev. andre aktører.
- Skoleeier har ansvar for å sikre at lærerspesialisten får god oppfølging, at lærerspesialistens mandat blir kjent i lærerkollegiet og at det legges til rette for den pådriverrollen han eller hun skal ha i profesjonsfellesskapet.
- Skoleeier skal legge til rette for at lærerspesialisten kan delta i nettverk med andre lærerspesialister.
- Skoleeiere og skoler må være forberedt på å bidra i en evaluering. Det forutsettes også at deltakerne i piloteringen oppsummerer og deler erfaringene fra piloteringen med andre skoleeiere og skoler.

2. LÆRERSPESIALISTUTDANNINGER

Formål med ordningen

Lærerspesialistutdanningene er for lærere som ønsker å videreutvikle sin kompetanse med tanke på å få en alternativ karrierevei som lærer. Utdanningene omfatter 60 studiepoeng på masternivå og gjennomføres over to år.

Utdanningstilbud

I tillegg til fordypning i fag og fagdidaktikk, omfatter videreutdanningen temaer som aksjonsforskning, skoleutvikling, veiledning og kollektiv profesjonsutvikling, samt utprøving og læring i praksis.

Det gis fra høsten 2019 tilbud om spesialistutdanning innenfor følgende fag/fagområder:

Fag/fagområde	Trinn	Tilbyder
Begynneropplæring	1.-4. trinn	NTNU
Begynneropplæring	1.-4. trinn	OsloMet-Storbyuniversitetet
Begynneropplæring	1.-4. trinn	Universitetet i Stavanger
Begynneropplæring	1.-4. trinn	Universitetet i Sørøst-Norge
Bygg- og anleggsteknikk	11.-13. trinn	NTNU
Bygg- og anleggsteknikk	11.-13. trinn	Universitetet i Agder
Helse- og oppvekstfag	11.-13. trinn	OsloMet-Storbyuniversitetet
Kroppsoving	8.-13. trinn	Høgskulen på Vestlandet
Kunst og håndverk	1.-10. trinn	Universitetet i Sørøst-Norge
Matematikk	1.-10. trinn	Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet
Matematikk	1.-7. trinn	OsloMet-Storbyuniversitetet
Matematikk	5.-10. trinn	Universitetet i Agder
Matematikk	8.-13. trinn	NTNU
Norsk (med vekt på lesing og skriving)	1.-10. trinn	OsloMet-Storbyuniversitetet
Norsk (med vekt på lesing og skriving)	1.-10. trinn	Universitetet i Stavanger
Profesjonsfaglig digital kompetanse	1.-10. trinn	Nord Universitet
Profesjonsfaglig digital kompetanse	1.-10. trinn	Universitetet i Sørøst-Norge/Høgskulen på Vestlandet
Spesialpedagogikk	1.-13. trinn	OsloMet-Storbyuniversitetet

For mer informasjon om innholdet i hvert enkelt studietilbud, se studiekatalogen på <https://www.udir.no/larerspesialister>.

Finansiering

Staten vil finansiere studieplassene og bidra med økonomisk støtte til studentene etter modell av vikarordningen for norsk og engelsk i Kompetanse for kvalitet (60 prosent statlig finansiering, dvs. et statlig bidrag på 204 000 kr. per 30 studiepoeng).

Kostnader til reise, opphold, læremidler mv. skal dekkes av skoleeier.

Utbetaling av statlig støtte

Vikarmidler vil bli utbetalt i etterkant for hvert semester – for høstsemesteret blir det utbetalt i desember, og for vårsemesteret i juni.

Hvordan søke lærerspesialistutdanning

Søknad sendes via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar 2019 til 1. mars 2019. Skjema finnes på: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Det er lærere som etter avtale med skoleeier søker lærerspesialistutdanningen. Merk at utdanningen er toårig, og at finansiering av vikarordning og krav til frigjøring av tid og skoleeiers tilrettelegging vil gjelde for studieåret 2019/2020 og 2020/2021.

Utdanningsdirektoratet vil foreta en fordeling av studieplassene og vikarmidler innen 30. april.

I fordelingen av studieplasser vil det bli lagt vekt på å få varierte erfaringer med utgangspunkt i kommunestørrelse og en geografisk spredning.

Universitetene og høyskolene foretar det endelige opptaket til spesialistutdanningene, innenfor rammene som er fastsatt i utlysningen. Det er viktig at skoleeier og lærerne sjekker opptakskravene til studiet før det søkes.

Hvem kvalifiserer til utdanningene

Skoleeiere må vurdere aktuelle kandidater for opptak til spesialistutdanningene basert på følgende minstekrav:

- Godkjent lærerutdanning
- Minimum 60 stp. i spesialiseringsfaget/fagområdet, med unntak for:
 - Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterligere 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 stp. i et skolefag.
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
 - Spesialpedagogikk, hvor kravet er: 60 stp. i spesialpedagogikk, og i tillegg 60 stp. i et skolefag.
- Minst tre års undervisningspraksis i faget/fagområdet som spesialistutdanningen retter seg mot

I tillegg bør erfaring fra faglige og/eller kollegabaserte utviklingstiltak knyttet til det aktuelle fagområdet telle positivt med i vurdering av kandidatene.

Innenfor rammen som er fastsatt i utlysningen, er det universitetene og høgskolene som vil foreta det endelige opptaket til spesialistutdanningene. For spesifikke opptakskrav til hvert enkelt studietilbud, se informasjon på det aktuelle universitet eller høgskoles nettsider.

Skoleeiers og skoleleders ansvar knyttet til gjennomføring av studier

Det forutsettes at skoleeier og skoleledelsen legger til rette for at studentene frigjøres fra ordinære arbeidsoppgaver i tråd med føringene i Kompetanse for kvalitet, samt at de kan oppfylle arbeidskravene i studiet. Spesialistutdanningen har arbeidskrav som innebærer at studentene skal utvikle og utforske egen undervisningspraksis, i tillegg til å bidra i utviklingsprosesser på egen skole. Gjennom studiet skal studenten kvalifisere seg til å kunne bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og til å utvikle skolen som lærende organisasjon.